

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

III kadencja

Druk nr 1302
Warszawa, 8 lipca 1999 r.

Pan

Maciej Płażyński

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku i na podstawie art. 29 ust. 2, Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

– o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy posła Adama Biele.

(-) Krzysztof Anuszkiewicz; (-) Waldemar Józef Bartosz; (-) Adam Biela; (-) Janusz Brzeski; (-) Józef Dąbrowski; (-) Marian Dembiński; (-) Leszek Franciszek Dziamski; (-) Barbara Frączek; (-) Władysław Kielian; (-) Zofia Krasicka-Domka; (-) Jan Kulas; (-) Stanisław Misztal; (-) Zbigniew Rynasiewicz; (-) Czesław Ryszka; (-) Zbigniew Senkowski; (-) Jacek Swakoń; (-) Mirosław Swoszowski; (-) Leszek Marian Szewc; (-) Stanisław Szwed; (-) Grzegorz Walendzik; (-) Marek Jan Wójcik; (-) Jadwiga Zakrzewska.

PROJEKT

Warszawa, czerwiec, 1999 r.

U S T A W A

z dnia   r.

o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów

(Dz.U.   )

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1

Ustawa określa zasady i warunki wykonywania zawodu psychologa oraz zasady organizacji i działania samorządu psychologów.

Art. 2

Zawód psychologa jest zawodem samodzielnym, którego wykonywanie jest oparte na psychologicznej wiedzy teoretycznej i praktycznej.

Art. 3

Zawód psychologa może wykonywać osoba, która spełnia wymagania określone niniejszą ustawą.

Art. 4

1. Wykonywanie zawodu psychologa polega na świadczeniu usług psychologicznych, a w szczególności na: diagnozie psychologicznej, opiniowaniu, orzecznictwie oraz psychoterapii i udzielaniu wszelkich form pomocy psychologicznej. Świadczenie usług psychologicznych dotyczy osób fizycznych, podmiotów gospodarczych oraz jednostek organizacyjnych, przez które rozumie się: instytucję państwową lub samorządową, osobę prawną, organizację społeczną i polityczną oraz inny podmiot nie posiadający osobowości prawnej.
2. Za wykonywanie zawodu psychologa uważa się także prowadzenie przez psychologa badań naukowych w dziedzinie psychologii oraz dydaktykę w tym zakresie. Wymogi dotyczące wykonywania zawodu w w/w zakresie regulują odpowiednie przepisy ustawy o szkolnictwie wyższym

Art. 5

Psychologowie zorganizowani są na zasadach samorządu zawodowego, zwanego dalej „samorządem”.

Rozdział 2

Wykonywanie zawodu psychologa

Art. 6

Warunkiem podjęcia świadczeń psychologicznych jest zgoda osoby lub grupy osób stanowiących podmiot diagnozowania i oddziaływania psychologicznego, chyba, że inne ustawy stanowią inaczej.

Art. 7

Psycholog powinien poinformować odbiorcę swoich usług o celu postępowania, jego przebiegu, wynikach i sposobie ich udostępniania oraz uzyskać akceptację planowanych czynności.

Art. 8

Krajowa Izba Psychologów po konsultacji z organizacjami zrzeszającymi psychologów określa prawnie chronione metody i narzędzia psychologiczne zastrzeżone wyłącznie do stosowania przez psychologów, oraz warunki ich rozpowszechniania i nabywania.

Art. 9

1. Psycholog jest obowiązany do zachowania w tajemnicy wobec osób trzecich, wszystkich informacji uzyskanych bezpośrednio od klienta podczas świadczenia usług psychologicznych.
2. Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej nie może być ograniczony w czasie.
3. Przepis ust. 1 nie obowiązuje psychologa gdy:
  - 1) poważnie zagrożone jest bezpieczeństwo klienta lub innych osób,
  - 2) odrębne ustawy dopuszczają możliwość zwolnienia z tajemnicy zawodowej,

Art. 10

Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia, po konsultacji z Krajową Izbą Psychologów, które czynności w placówkach administracji rządowej i samorządowej powinny być wykonywane przez psychologów.

Art. 11

Psycholog wykonuje zawód z należyłą starannością wynikającą z aktualnej wiedzy psychologicznej oraz zasad etyki zawodowej.

Art. 12

1. Psycholog ma prawo i obowiązek doskonalenia zawodowego w różnych formach kształcenia podyplomowego.
2. Rodzaje specjalizacji i licencji psychologicznych oraz tryb ich uzyskiwania określa Krajowa Rada Psychologów.

Art. 13

Podyplomowe kształcenie psychologów mogą prowadzić jednostki organizacyjne upoważnione do tego na mocy odrębnych przepisów oraz osoby prawne lub fizyczne w porozumieniu z Krajową Radą Psychologów.

R o z d z i a ł 3

Prawo wykonywania zawodu psychologa

Art. 14

Prawo wykonywania zawodu psychologa powstaje z chwilą dokonania wpisu na listę psychologów okręgowej izby.

Art. 15

1. Na listę psychologów może być wpisana osoba, która:
  - 1) uzyskała w polskiej uczelni dyplom magistra psychologii lub uzyskała za granicą wykształcenie uznane z nim za równoważne w Rzeczypospolitej Polskiej,
  - 2) posiada pełną zdolność do czynności prawnych,
  - 3) biegle posługuje się językiem polskim w mowie i w piśmie,
  - 4) odbyła roczny podyplomowy staż zawodowy na zasadach określonych przez Krajową Izbę Psychologów, pod merytorycznym nadzorem psychologa posiadającego prawo wykonywania zawodu, który ponosi odpowiedzialność za ekspertyzy, orzeczenia i opinie wystawiane przez psychologa stażystę.
2. Wpisania na listę psychologów na wniosek zainteresowanego dokonuje okręgowa rada psychologów na podstawie decyzji odpowiedniej komisji. Listę prowadzi rada okręgowej izby psychologów właściwa dla miejsca jego zamieszkania.
3. Osoba, która zgłosiła zamiar wykonywania zawodu psychologa po upływie pięciu lat od ukończenia studiów psychologicznych lub która przerwała wykonywanie zawodu na okres dłuższy niż pięć lat i zgłosiła zamiar ponownego wykonywania zawodu, jest zobowiązana do odbycia odpowiedniego przeszkolenia:
  - 1) program i zasady przeszkolenia ustala rada okręgowa.
  - 2) koszty przeszkolenia pokrywa psycholog.

4. Osoby, które przestały wykonywać zawód psychologa, zobowiązane są w czasie trzech miesięcy zawiadomić o tym okręgową radę psychologów, a w razie ponownego zamiaru rozpoczęcia wykonywania zawodu psychologa – najpóźniej w ciągu 30 dni od chwili rozpoczęcia pracy.

Art. 16

1. Decyzja w sprawie wpisu na listę psychologów powinna być podjęta w ciągu miesiąca od dnia złożenia wniosku.
2. Od decyzji, o której mowa w ust. 1 oraz w przypadku nie dotrzymania terminu psychologowi przysługuje prawo odwołania do Krajowej Rady Psychologów w terminie 14 dni.
3. Od ostatecznej decyzji odmawiającej wpisu na listę psychologów oraz w wypadku niepodjęcia uchwały przez radę okręgowej izby psychologów w ciągu miesiąca od złożenia wniosku o wpis lub niepodjęcia uchwały przez Krajową Radę Psychologów w ciągu miesiąca od doręczenia odwołania zainteresowanemu służy skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Art. 17

1. Psycholog, wykazujący niezdolność do wykonywania zawodu ze względu na stan zdrowia, na podstawie orzeczenia komisji lekarskiej może być pozbawiony przez Okręgową Radę Psychologów prawa wykonywania zawodu na stałe bądź na okres trwania niezdolności.
2. W razie gdy psycholog odmawia poddania się badaniu przez komisję lub gdy okręgowa rada psychologów, na podstawie wyników postępowania wyjaśniającego, uzna, że dalsze wykonywanie przez niego zawodu stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia osób korzystających z jego usług, Okręgowa Rada Psychologów może zawiesić psychologa w prawie wykonywania zawodu.
3. O wszczęciu postępowania okręgowa rada psychologów zawiadamia osobę, której ono dotyczy.
4. Postępowanie w sprawach pozbawienia lub zawieszenia prawa wykonywania zawodu jest poufne. Zastrzeżenie to nie dotyczy osoby, wobec której toczy się postępowanie.

Art. 18

Skreślenie z listy psychologów następuje w wypadku:

- 1) wniosku psychologa,
- 2) częściowego lub całkowitego ograniczenia zdolności do czynności prawnych,
- 3) orzeczenia dyscyplinarnego lub wyroku sądowego o pozbawieniu prawa do wykonywania zawodu psychologa,
- 4) nie uiszczania składek członkowskich za okres dłuższy niż jeden rok,
- 5) śmierci psychologa.

Art. 19

W wypadku skreślenia z listy na podstawie art. 18, pkt 2 i 3 ponowny wpis na listę psychologów może być uzależniony od odbycia odpowiedniego przeszkolenia, którego koszty pokrywa psycholog.

Art. 20

Rada okręgowej izby psychologów jest uprawniona do kontroli i oceny wykonywania zawodu przez psychologa. Kontrolę przeprowadzają i oceny dokonują psycholodzy powołani przez radę spośród czynnych zawodowo psychologów z co najmniej pięcioletnim stażem pracy.

Art. 21

W stosunku do osób, które wykonują zawód psychologa bez wymaganych uprawnień stosuje się odpowiednie przepisy prawne.

Osoby wykonujące zawód psychologa nie mając do tego uprawnień podlegają karze grzywny lub ograniczenia wolności do jednego roku.

Rozdział 4

Odpowiedzialność zawodowa

Art. 22

Psycholog podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej przed organami samorządu zawodowego:

- 1) za zawinione, nienależyte wykonywanie zawodu psychologa,
- 2) za czyny sprzeczne z zasadami etyki psychologicznej określonej w Kodeksie Etyki Zawodowej.

Art. 23

Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie,
- 2) nagana z ostrzeżeniem,
- 3) zawieszenie prawa do wykonywania zawodu psychologa na czas od 3 miesięcy do 3 lat,
- 4) odebranie prawa wykonywania zawodu.

Art. 24

W sprawach nie uregulowanych w niniejszej ustawie do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej stosuje się odpowiednie przepisy prawne.

Rozdział 5

Samorząd psychologów

Art. 25

1. Samorząd jest niezależny w wykonywaniu swych zadań i podlega tylko przepisom prawa.
2. Przynależność osób wykonujących zawód psychologa i psychologów stażystów do samorządu jest obowiązkowa.
3. Jednostkami organizacyjnymi samorządu posiadającymi osobowość prawną są okręgowe izby psychologów i Krajowa Izba Psychologów.

Art. 26

1. Zadaniem samorządu psychologów jest w szczególności:
  - 1) sprawowanie nadzoru merytorycznego nad wykonywaniem zawodu,
  - 2) stwierdzanie przestrzegania zasad etyki zawodowej psychologa,
  - 3) zapewnienie ochrony prawnej metody i narzędzi psychologicznych,
  - 4) reprezentowanie zawodu psychologa i ochrona jego interesów,
  - 5) współpraca z towarzystwami naukowymi, szkołami wyższymi i jednostkami badawczo-rozwojowymi w kraju i za granicą,
  - 6) współdziałanie z organami władzy i administracji rządowej i samorządowej, związkami zawodowymi i samorządami zawodowymi oraz innymi organizacjami społecznymi w sprawach związanych z wykonywaniem zawodu psychologa,
  - 7) zarządzanie majątkiem i działalnością gospodarczą izb psychologicznych,
  - 8) opiniowanie aktów prawnych dotyczących zawodu psychologa,
  - 9) wykonywanie innych zadań określonych w ustawie.
2. Zadania określone w ust. 1 organy samorządu psychologów wykonują w szczególności przez:
  - 1) prowadzenie rejestrów psychologów i stażystów psychologów,
  - 2) stwierdzanie prawa wykonywania zawodu psychologa,
  - 3) określanie zasad odbywania staży zawodowych,
  - 4) prowadzenie rejestru prywatnych praktyk psychologicznych,
  - 5) opiniowanie i wnioskowanie w sprawach kształcenia przed i podyplomowego psychologów oraz określanie zasad i warunków uzyskiwania specjalizacji zawodowej,
  - 6) prowadzenie wykazu chronionych metod psychologicznych,
  - 7) występowanie w obronie interesów indywidualnych i zbiorowych członków izb psychologów,
  - 8) negocjowanie warunków wykonywania zawodu,
  - 9) rozstrzyganie o odpowiedzialności dyscyplinarnej psychologów,
  - 10) prowadzenie działalności gospodarczej, wydawniczej i zarządzanie majątkiem samorządowym

Art. 27

1. Siedzibą Krajowej Izby Psychologów jest miasto stołeczne Warszawa.
2. Obszar działania poszczególnych izb psychologicznych ustala Krajowa Rada Psychologów uwzględniając podział terytorialny kraju.

Art. 28

Organami samorządu są: Krajowy Zjazd Psychologów, Krajowa Rada Psychologów, Krajowa Komisja Rewizyjna, Krajowa Komisja Dyscyplinarna, Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny, okręgowa rada psychologów, okręgowa komisja rewizyjna, okręgowa komisja dyscyplinarna i okręgowy rzecznik dyscyplinarny.

Art. 29

1. Kadencja organów samorządu trwa cztery lata, jednakże organy są zobowiązane działać do czasu ukonstytuowania się nowo wybranych.
2. Tą samą funkcją w organach izb psychologów można pełnić nie dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.
3. Do komisji dyscyplinarnych mogą kandydować psychologowie mający co najmniej siedmioletni staż pracy w zawodzie.
4. Mandat członka organu izby psychologów wygasa wskutek:
  - 1) zrzeczenia się mandatu,
  - 2) skreślenia z listy członków izby psychologów,
  - 3) zawieszenie prawa wykonywania zawodu psychologa,
  - 4) ukarania prawomocnym orzeczeniem komisji dyscyplinarnej,
  - 5) odwołania przez organ, który dokonał wyboru,
  - 6) śmierci.

Art. 30

Wybory do organów samorządu odbywają się w głosowaniu tajnym w obecności przynajmniej połowy uprawnionych do głosowania.

Art. 31

1. Czynne prawo wyborcze przysługuje wszystkim członkom izb psychologów.
2. Bierne prawo wyborcze przysługuje wszystkim członkom izb psychologów, z wyłączeniem osób ukaranych prawomocnym orzeczeniem komisji dyscyplinarnej.

Art. 32

Organ samorządu podejmuje uchwały zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy członków danego organu. W razie równowagi głosów przeważa głos przewodniczącego.

Rozdział 6

Okręgowe Izby Psychologów

Art. 33

1. Psycholodzy i psychologzy stażysty zamieszkali na terenie danego okręgu tworzą okręgową izbę psychologów.
3. Przeniesienie się na teren działania innej izby skutkuje wykreśleniem z dotychczasowej listy członków izby psychologów.

Art. 34

Najwyższą władzą okręgowej izby psychologów jest okręgowy zjazd.

Art. 35

1. W zjeździe okręgowej izby psychologicznej uczestniczą wszyscy psycholodzy należący do danej izby oraz, bez prawa głosu, psychologzy stażysty tej izby.
Jeżeli liczba członków okręgowej izby psychologów przekracza 300 osób, zjazd okręgowej izby psychologów stanowią delegaci w liczbie proporcjonalnej do liczby psychologów w danym regionie.
2. W okręgowym zjeździe sprawozdawczo-wyborczym uczestniczą także, z głosem doradczym, nie będący delegatami członkowie ustępujących organów izby.
3. Zjazd okręgowej izby psychologów zwołuje rada okręgowej izby dwa razy w okresie kadencji.
4. Do uprawnień zjazdu okręgowej izby psychologów należy:
  - 1) podejmowanie uchwał w sprawach objętych zakresem działania izby,
  - 2) uchwalanie budżetu, ustalanie zasad gospodarki finansowej izby oraz zatwierdzanie sprawozdań rady okręgowej izby psychologów z jego wykonania,
  - 3) rozpatrywanie i zatwierdzanie rocznych i kadencyjnych sprawozdań Okręgowej Rady, Okręgowej Komisji Rewizyjnej, Okręgowej Komisji Dyscyplinarnej,
  - 4) uchwalanie regulaminów izby,
  - 5) ustalenie liczby delegatów na zjazd okręgowej izby psychologów,
  - 6) ocena działalności organów okręgowej izby psychologów,
  - 7) ustalanie liczby członków rady okręgowej izby psychologów, okręgowej komisji rewizyjnej i okręgowej komisji dyscyplinarnej oraz zastępców rzecznika dyscyplinarnego.
  - 8) wybór prezesa i członków okręgowej rady, członków okręgowej komisji rewizyjnej, członków okręgowej komisji dyscyplinarnej oraz okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej i jego zastępców,
  - 9) wybór delegatów na Krajowy Zjazd Psychologów.

Art. 36

1. Nadzwyczajny okręgowy zjazd psychologów zwołuje okręgowa rada:
  - 1) na wniosek Krajowej Rady Psychologów,
  - 2) na wniosek okręgowej rady psychologów lub okręgowej komisji rewizyjnej,
  - 3) na wniosek co najmniej 1/3 członków okręgowej izby.
2. Nadzwyczajny Okręgowy Zjazd Psychologów powinien być zwołany w ciągu dwóch miesięcy od dnia wpłynięcia wniosku w sprawie jego zwołania.
3. Nadzwyczajny Okręgowy Zjazd obraduje w zakresie zgłoszonego wniosku.

Art. 37

1. Działalnością okręgowej izby psychologów w okresie między okręgowymi zjazdami kieruje rada okręgowej izby psychologów.
2. W skład okręgowej rady wchodzi: przewodniczący, jego zastępcy, sekretarz, skarbnik i członkowie.
3. Do zakresu działania okręgowej rady psychologów należy w szczególności:
  - 1) reprezentowanie interesów zawodowych członków okręgowej izby psychologów,
  - 2) uczestnictwo w organizacji doskonalenia zawodowego psychologów,
  - 3) nadzór nad należytym wykonywaniem zawodu przez psychologów i psychologów stażystów,
  - 4) wykonywanie uchwał okręgowego i Krajowego Zjazdu Psychologów,
  - 5) wykonywanie zadań zleconych przez Krajową Radę Psychologów,
  - 6) występowanie do organów rejestrowych lub ewidencyjnych z wnioskiem o wszczęcie postępowania o wykreślenie z rejestru lub ewidencji podmiotu prowadzącego działalność psychologiczną niezgodnie z przepisami niniejszej ustawy,
  - 7) zarządzanie majątkiem i działalnością gospodarczą izby.
4. W posiedzeniach okręgowej rady i jej prezydium mają prawo uczestniczyć przedstawiciele Okręgowej Komisji Rewizyjnej, przewodniczący Okręgowej Komisji Dyscyplinarnej oraz Okręgowy Rzecznik Odpowiedzialności Dyscyplinarnej.

Art. 38

Okręgowa komisja rewizyjna:

- 1) kontroluje działalność izby, w tym finansową i gospodarczą,
- 2) przedstawia sprawozdania z działalności kontrolnej okręgowemu zjazdowi,
- 3) występuje z wnioskiem o udzielenie absolutorium okręgowej radzie.

Art. 39

Do zadań okręgowej komisji dyscyplinarnej należy rozpatrywanie spraw z zakresu:

- 1) odpowiedzialności dyscyplinarnej członków okręgowych izb oraz rozpatrywanie spraw konfliktowych między członkami izby,
- 2) składanie rocznych i kadencyjnych sprawozdań okręgowemu zjazdowi.

Art. 40

Okręgowy rzecznik dyscyplinarny wnioskuje w sprawach odpowiedzialności zawodowej.

Rozdział 7

Krajowa Izba Psychologów

Art. 41

Najwyższą władzą samorządu psychologów jest Krajowy Zjazd.

Art. 42

1. W Krajowym Zjeździe biorą udział delegaci wybrani przez okręgowe zjazdy oraz, z głosem doradczym, nie będący delegatami członkowie ustępujących organów Izby.
2. Liczbę delegatów z poszczególnych izb psychologów określa Krajowa Rada zgodnie z regulaminem, o którym mowa w art.44 pkt 3, proporcjonalnie do liczby psychologów w danym okręgu.
3. Krajowy Zjazd zwołuje Krajowa Rada co 4 lata.

Art. 43

1. Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Psychologów zwołuje Krajowa Rada:
  - 1) z własnej inicjatywy,
  - 2) na wniosek Krajowej Komisji Rewizyjnej,
  - 3) na wniosek co najmniej 1/3 okręgowych rad.
2. Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Psychologów powinien być zwołany w ciągu 3 miesięcy od dnia wpłynięcia wniosku o zwołanie Zjazdu..
3. Nadzwyczajny Krajowy Zjazd obraduje w zakresie zgłoszonego wniosku.

Art. 44

Do uprawnień Krajowego Zjazdu Psychologów należy:

1. uchwalenie wytycznych działania samorządu i jego organów,
2. uchwalanie zapisów kodeksu etyki zawodowej,
3. określenie trybu i warunków przeprowadzania wyborów do organów samorządu oraz określenie liczby członków tych organów, trybu ich odwoływania,
4. ustalanie liczby członków organów Krajowej Izby Psychologów i zastępców Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego,
5. uchwalanie regulaminów naczelnych organów Krajowej Izby Psychologów i ogólnych wytycznych do regulaminów organów samorządów,
6. określenie zasad tworzenia okręgowych izb psychologów,
7. rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdania Krajowej Rady Psychologów, Krajowej Komisji Rewizyjnej, Krajowej Komisji Dyscyplinarnej i Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego,
8. wybieranie prezesa i członków Krajowej Rady, członków Krajowej Komisji Rewizyjnej, członków Krajowej Komisji Dyscyplinarnej oraz Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego i jego zastępców,
9. ustalanie podstawowych zasad gospodarki finansowej samorządu,
10. określanie minimalnej wysokości składki członkowskiej oraz ustalanie zasady podziału składki członkowskiej.

Art. 45

1. Krajową Radę Psychologów stanowią prezes i członkowie wybrani przez Krajowy Zjazd Psychologów oraz członkowie wybrani bezpośrednio przez zjazdy okręgowe, po jednym z każdej izby.
2. Krajowa Rada wybiera spośród swoich członków prezydium. W skład prezydium wchodzi poza prezesem wybrani spośród członków Krajowej Rady wiceprezesi, sekretarz, skarbnik i członkowie
3. Prezydium Krajowej Rady Psychologów jest jej organem wykonawczym i jest odpowiedzialne ze swej działalności przed Krajową Radą.

Art. 46

Do zakresu działania Krajowej Rady Psychologów należy:

- 1) reprezentowanie samorządu wobec sądów, organów państwowych i samorządowych, instytucji i organizacji,
- 2) koordynowanie działalności okręgowych izb psychologów i sprawowanie nadzoru nad ich działalnością,
- 3) rozpatrywanie odwołań od uchwał rad okręgowych izb psychologów,
- 4) uchwalanie regulaminów:
  - a) działalności samorządu i jego organów,
  - b) odbywania staży zawodowych,
  - c) prowadzenia list psychologów i psychologów stażystów,
  - d) prowadzenie rejestru prywatnych praktyk psychologicznych.

- 5) koordynowanie doskonalenia zawodowego psychologów,
- 6) zatwierdzanie okręgowych izb psychologów i ich terytorialnego zasięgu,
- 7) uchwalanie budżetu Krajowej Rady Psychologów i zatwierdzanie sprawozdań z jego wykonania oraz rozpatrywanie wniosków Krajowej Komisji Rewizyjnej.

Art. 47

Krajowa Rada wydaje Biuletyn informacyjny o działalności samorządu.

Art. 48

Do zakresu działania Krajowej Komisji Rewizyjnej należy:

- 1) kontrola działalności Krajowej Rady Psychologów, w tym finansowej i gospodarczej,
- 2) nadzorowanie działalności okręgowych komisji rewizyjnych,
- 3) przedstawianie sprawozdań z działalności kontrolnej Krajowemu Zjazdowi,
- 4) występowanie na Krajowym Zjeździe z wnioskiem o udzielenie absolutorium Krajowej Radzie

Art. 49

Krajowa Komisja Dyscyplinarna:

- 1) uchwała regulamin komisji dyscyplinarnych,
- 2) rozpatruje odwołania od orzeczeń okręgowych komisji dyscyplinarnych,
- 3) rozpatruje sprawy między różnymi podmiotami na wniosek jednej ze stron,
- 4) może zlecić rozpatrzenie sprawy wybranej okręgowej komisji dyscyplinarnej.

Art. 50

Krajowy Rzecznik Odpowiedzialności Dyscyplinarnej prowadzi postępowanie w sprawach odpowiedzialności zawodowej psychologów oraz sprawuje nadzór merytoryczny nad działalnością okręgowych rzeczników odpowiedzialności zawodowej.

Art. 51

Działalność samorządu psychologów jest finansowana:

- 1) ze składek psychologów i psychologów stażystów,
- 2) z innych źródeł, a w szczególności z zapisów, darowizn, dotacji, subwencji oraz działalności gospodarczej.

Rozdział 8

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 52

1. Prezes Rady Ministrów, w porozumieniu z istniejącymi organizacjami i towarzystwami zrzeszającymi psychologów, powoła w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia ustawy, Komitet Organizacyjny Izb Psychologów, zwany dalej „Komitetem”.
2. Zadaniem Komitetu, o którym mowa w ust. 1 jest:
  - 1) opracowanie regulaminów wyboru delegatów na pierwszy Krajowy Zjazd i wyboru tymczasowych organów izb oraz projektu regulaminu pierwszego Krajowego Zjazdu.
  - 2) zwołanie, zgodnie z przepisami ustawy, pierwszych zjazdów tymczasowych okręgowych izb oraz Krajowego Zjazdu.
  - 3) do czasu wyboru krajowych organów samorządu psychologów Komitet ma uprawnienia Krajowej Rady Psychologów.

Art. 53

1. Psychologów, którzy w dniu wejścia w życie ustawy posiadali dyplom magistra psychologii lub dyplom magistra filozofii chrześcijańskiej ze specjalizacją filozoficzno- psychologiczną uzyskany na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim do 1.10 1981 roku lub dyplom magistra filozofii chrześcijańskiej w zakresie psychologii uzyskany w Akademii Teologii Katolickiej do końca 1992 roku oraz pracowali w zawodzie co najmniej dwa lata wpisuje się na listę członków tymczasowej okręgowej izby psychologów, na której obszarze wykonują zawód.
2. Psycholodzy, którzy nie spełniają warunków określonych w ust. 1 mogą ubiegać się o przyznanie im prawa do wykonywania zawodu w okresie 1 roku od dnia ogłoszenia uchwały Krajowej Rady psychologów w tej sprawie. Uchwała określi tryb składania wniosków oraz kryteria i tryb podejmowania przez Krajową Radę Psychologów decyzji o przyznaniu uprawnień.

Art. 54

Ustawa wchodzi w życie po upływie 90 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Przedkładany projekt ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, przygotowany przez środowisko zawodowe, mieści się w nurcie regulacji prawnych porządkujących i normujących działalność zawodów wymagających szczególnego zaufania społecznego.

Artykuł 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (2 kwietnia 1997 roku) dopuszcza tworzenie w drodze ustawy samorządu zawodowego reprezentującego osoby wykonujące zawód zaufania społecznego. Zawód psychologa należy niewątpliwie do tej grupy zawodów. Podobne regulacje prawne istnieją w takich krajach Unii Europejskiej, jak Niemcy, Francja, Hiszpania, Austria.

Zawód psychologa obejmuje szerokie spektrum zagadnień od pomocy w rozwiązywaniu problemów polityki społecznej, psychologicznych badań profilaktycznych, bezrobocia, profilaktyki uzależnień, zapobiegania patologii społecznej, ochrony i promocji zdrowia, niepełnosprawności, doradztwa organizacyjnego i konsultingu dla menedżerów do poradnictwa zawodowego, szkolnego i rodzinnego, rehabilitacji psychologicznej, psychoterapii indywidualnej i grupowej. Nowe zadania i wyzwania stają przed psychologami także w sytuacji różnego typu katastrof (ekologicznych, przemysłowych) czy kataklizmów i klęsk żywiołowych takich jak np. powódzie, pożary.

Podjęcie zadań psycholog dysponuje specyficznymi dla uprawianej przez siebie działalności metodami i narzędziami wymagającymi ochrony na mocy prawa, bowiem stosowane przez niefachowców mogą przynieść nieodwracalne szkody indywidualne i społeczne.

Tymczasem, zasady wolnego rynku przyczyniając się do komercjalizacji zawodu psychologa umożliwiły, osobom bez uprawnień zawodowych i wystarczających kompetencji, otwieranie gabinetów psychoterapii, pomocy psychologicznej, consultingu. Jest to sytuacja szkodliwa zarówno dla prestiżu zawodu jak i dla osób korzystających z pomocy psychologów.

Brak ustawy o zawodzie psychologa stwarza również szereg problemów związanych z wdrażaniem ustaw odwołujących się do tego zawodu. Kolejne regulacje prawne, których zapisy dotyczą zakresu działalności psychologów nie uwzględniają bowiem specyfiki zawodu i jego odrębności.

Poza ustawami związanymi z edukacją, ochroną zdrowia, pomocą społeczną (ustawa o systemie oświaty, ustawa o medycynie pracy, ustawa o ochronie zdrowia psychicznego, ustawa o zakładach opieki zdrowotnej) należy wymienić m.in. takie ustawy, jak: ustawa o

ochronie osób i mienia, ustawa o broni i amunicji, ustawa prawo o ruchu drogowym a także ustawy projektowane, jak np: ustawa o ruchu kolejowym.

Przedkładany projekt ustawy ma przeciwdziałać przytoczonym niekorzystnym zjawiskom ustalając wysokie standardy zawodu psychologa oraz ma chronić prawo osób i instytucji korzystających z usług psychologów do rzetelnej i fachowej pomocy oraz przestrzegania tajemnicy zawodowej.

Ustawa określa obligatoryjnie zasady, na których zbudowane są uprawnienia do wykonywania zawodu psychologa, wskazuje sposób udzielania i cofania tych uprawnień oraz powołuje samorząd psychologów jako instancję sprawującą nadzór merytoryczny i organizacyjny nad wykonywaniem zawodu. Samorządowa forma sprawowania nadzoru nad wykonywaniem zawodu jest uzasadniona nie tylko jego specyfiką, ale i faktem niskiej skuteczności nadzoru opartego na tradycyjnej kontroli ze strony administracji państwowej za pośrednictwem instytucji zatrudniających psychologów w różnych sektorach funkcjonowania państwa.

Projekt przewiduje podporządkowanie postępowania zawodowego psychologów Kodeksowi Etyki Zawodowej uchwalonemu przez krajową reprezentację tego środowiska.

Projekt zakłada samofinansowanie się organów samorządu zawodowego psychologów poprzez składki członkowskie oraz działalność gospodarczą. Uchwalenie projektu pociąga za sobą niewielkie obciążenia dla budżetu państwa jedynie w zakresie czynności inicjujących działalność samorządu zawodowego psychologów (art. 54, ust. 1) pokryte z rezerwy budżetowej Rady Ministrów

Warszawa,

1999 rok

Warszawa, 27 lipca 1999 r.

Pan
Poseł Adam Biela
Klub AWS

**Opinia o zgodności projektu ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie
zawodowym psychologów z prawem Unii Europejskiej**

Na wstępie należy zastrzec, że niniejsza opinia do projektu ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów nie jest opinią sporządzoną w trybie przewidzianym w art. 31 ust. 7 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

Przedmiot przedłożonego projektu ustawy zasadniczo nie podlega regulacjom prawa wspólnotowego. Związek z prawem wspólnotowym mogą mieć przepisy projektu dotyczące prawa do wykonywania zawodu w kontekście swobody przemieszczania się osób na terytorium Unii Europejskiej oraz swobody podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej. Należy powołać tu przede wszystkim przepis art. 43 (dawny art. 52) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), dotyczący swobody prowadzenia działalności gospodarczej oraz akty prawa wtórnego (dyrektywy) zmierzające do zapewnienia realizacji tej swobody.

Zawód psychologa nie należy do zawodów odrębnie regulowanych w prawie wspólnotowym (inaczej niż np. zawód lekarza) - obowiązują więc dwie tzw. „ogólne” dyrektywy dotyczące uznawania wykształcenia i kwalifikacji zawodowych: dyrektywa Rady nr 89/48/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie ogólnego systemu uznawania dyplomów wyższych uczelni uzyskanych po ukończeniu kształcenia oraz co najmniej

trzyletniego stażu zawodowego oraz dyrektywa Rady nr 92/51/EWG z dnia 18 czerwca 1992 r. w sprawie drugiego ogólnego systemu uznawania wyższego wykształcenia oraz stażu zawodowego uzupełniająca dyrektywę 89/48/EWG.

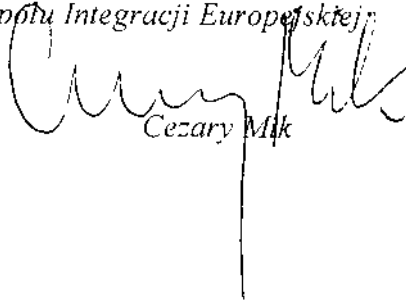
Ponadto, w zakresie wzajemnego uznawania dyplomów i kwalifikacji zawodowych należy wskazać art. 46 Układu Europejskiego ustanawiającego stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską z jednej strony a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi z drugiej strony. Przepis ten przewiduje, w ogólny sposób, podjęcie kroków w celu identyfikacji drogi do zapewnienia wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych. Zgodnie z przepisem art. 68 Układu, Polska powinna podjąć starania w celu zapewnienia zgodności jej przyszłego ustawodawstwa z ustawodawstwem Wspólnoty. W Aneksie do „Białej księgi” Komisji Europejskiej określono wprowadzanie do prawa państwa stowarzyszonego obydwu dyrektyw jako środek pierwszego etapu, przy czym całkowite dostosowanie prawa w tym zakresie - jako środek trzeciego etapu - a więc praktycznie z chwilą przystąpienia do Unii Europejskiej.

Analiza powołanych wyżej przepisów prawa wspólnotowego pozwala na stwierdzenie, iż przedstawiony do zaopiniowania projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej. Projekt nie zawiera także przepisów, które dyskryminowałyby obywateli państw członkowskich ze względu na obywatelstwo. Wątpliwości może budzić jedynie przepis nakładający na osobę ubiegającą się o wpis na listę psychologów (czyli o prawo do wykonywania zawodu) obowiązek biegłego posługiwania się językiem polskim w mowie i piśmie (art. 15 ust. 1 pkt 3 projektu). Wymóg znajomości języka może mieć efekt zakazanej tzw. dyskryminacji ukrytej. Z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości wynika jednak, że kryteria obiektywne usprawiedliwiają ustanowienie przez państwo członkowskie takiego wymogu (np. wyrok ETS z 20 listopada 1997 r. w sprawie C-90/96: David Petrie i inni przeciwko Università degli studi di Verona i Camilla Bettoni). Jakkolwiek oceny „obiektywności” dokonuje ETS, wydaje się, że charakter zawodu psychologa (kontakt z osobą badaną) wystarczająco usprawiedliwia żądanie od psychologa wykonującego zawód na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej umiejętności posługiwania się językiem polskim.

Podsumowując, należy stwierdzić, że przedstawiony projekt ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej. Projekt nie narusza też postanowień Układu Europejskiego.

Opracowała: Dorota Olejniczak

Akceptował: Koordynator Zespołu Integracji Europejskiej;

Cezary Młk

Warszawa, dnia 30 lipca 1999 r.

Pan

Maciej Płażyński

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności projektu ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów z prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 31 ust. 7 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 1998 r. Nr 44, poz. 618 z późn. zmianami), sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Przedłożony projekt ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów wprowadza regulację kompleksową dotyczącą jednego zawodu - zawodu psychologa. Projekt obejmuje przepisy odnoszące się do samego zawodu (specyfiki działalności zawodowej) oraz do prawa wykonywania zawodu (wymogów stawianych osobom, które podejmują działalność zawodową), a także przepisy związane z organizacją samorządu zawodowego i uprawnieniami organów samorządu wobec członków (włączając w to funkcje o charakterze administracyjnym i nadzorczym).

2. Stan prawa wspólnotowego materii objętej projektem

Prawo do wykonywania zawodu ujmowane jest w prawie wspólnotowym w kontekście swobody przemieszczania się osób na terytorium Unii Europejskiej oraz swobody podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej. Należy powołać tu przede wszystkim przepis art. 43 (dawny art. 52) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), dotyczący swobody prowadzenia działalności gospodarczej oraz akty prawa wtórnego (dyrektywy) zmierzające do zapewnienia realizacji tej swobody.

Zawód psychologa nie należy do zawodów odrębnie regulowanych w prawie wspólnotowym (inaczej niż np. zawód lekarza) - obowiązują więc dwie tzw. „ogólne” dyrektywy dotyczące uznawania wykształcenia i kwalifikacji zawodowych: dyrektywa Rady nr 89/48/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie ogólnego systemu uznawania dyplomów wyższych uczelni uzyskanych po ukończeniu kształcenia oraz co najmniej trzyletniego stażu zawodowego oraz dyrektywa Rady nr 92/51/EWG z dnia 18 czerwca 1992 r. w sprawie drugiego ogólnego systemu uznawania wyższego wykształcenia oraz stażu zawodowego uzupełniająca dyrektywę 89/48/EWG.

3. Układ Europejski

W zakresie wzajemnego uznawania dyplomów i kwalifikacji zawodowych należy wskazać art. 46 Układu Europejskiego ustanawiającego stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską z jednej strony a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi z drugiej strony. Przepis ten przewiduje, w ogólny sposób, podjęcie kroków w celu identyfikacji drogi do zapewnienia wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych. Zgodnie z przepisem art. 68 Układu, Polska powinna podjąć starania w celu zapewnienia zgodności jej przyszłego ustawodawstwa z ustawodawstwem Wspólnoty. W Aneksie do „Białej księgi” Komisji Europejskiej określono wprowadzanie do prawa państwa stowarzyszonego obydwu dyrektyw jako środek pierwszego etapu, przy czym całkowite dostosowanie prawa w tym zakresie - jako środek trzeciego etapu - a więc praktycznie z chwilą przystąpienia do Unii Europejskiej.

4. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego i postanowień Układu Europejskiego

Przepisy przedłożonego do zaopiniowania projektu ustawy nie zawierają postanowień sprzecznych z powołanych wyżej przepisami prawa wspólnotowego i Układu Europejskiego. Państwa członkowskie mają swobodę ustanawiania wymogów odnoszących się do poszczególnych zawodów, pod warunkiem, że odnośne przepisy nie są sprzeczne z przepisami prawa wspólnotowego, w szczególności - dotyczącymi wzajemnego uznawania dyplomów i kwalifikacji zawodowych. W prawie państw członkowskich są więc akty prawne dotyczące zawodów, które uznaje się za specyficzne, ponieważ łączą się ze szczególnym zaufaniem i odpowiedzialnością. Takie akty prawne zawierają też przepisy dotyczące samorządów zawodowych. Zwykle, tak jak w przedłożonym projekcie ustawy, wykonywanie zawodu warunkowane jest przynależnością do samorządu. Przypisanie w projekcie kompetencji administracyjnych i nadzorczych organom samorządu zawodowego nie jest sprzeczne z prawem wspólnotowym. Projekt nie zawiera także przepisów, które

dyskryminowałyby obywateli państw członkowskich ze względu na obywatelstwo. Wątpliwości może budzić jedynie przepis nakładający na osobę ubiegającą się o wpis na listę psychologów (czyli o prawo do wykonywania zawodu) obowiązek biegłego posługiwania się językiem polskim w mowie i piśmie (art. 15 ust. 1 pkt 3 projektu). Wymóg znajomości języka może mieć efekt zakazanej tzw. dyskryminacji ukrytej. Z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości wynika jednak, że kryteria obiektywne usprawiedliwiają ustanowienie przez państwo członkowskie takiego wymogu (np. wyrok ETS z 20 listopada 1997 r. w sprawie C-90/96: David Petrie i inni przeciwko Universitu degli studi di Verona i Camilla Bettoni). Jakkolwiek oceny „obiektywności” dokonuje ETS, wydaje się, że charakter zawodu psychologa (kontakt z osobą badaną) wystarczająco usprawiedliwia żądanie od psychologa wykonującego zawód na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej umiejętności posługiwania się językiem polskim.

5. Konkluzja

Podsumowując, należy stwierdzić, że przedstawiony projekt ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów jest zgodny z prawem Unii Europejskiej. Projekt nie narusza też postanowień Układu Europejskiego.

Opracował: Zespół Integracji Europejskiej

Akceptował: Dyrektor Biura Studiów i Ekspertyz

Wiesław Staśkiewicz

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 5 sierpnia 1999 r.

Cena - 1,29 zł + 22% VAT

